

Inspektion af Statsfængslet Møgelkær den 25. februar 2010

OPFØLGNING NR. 2

Dok.nr. 12/00084-1/LBI

Den 10. juni 2011 afgav Folketingets Ombudsmand en opfølgingsrapport om inspektionen den 25. februar 2010 af Statsfængslet Møgelkær. I rapporten bad ombudsmanden om oplysninger mv. om nærmere angivne forhold.

Ombudsmanden har herefter modtaget en udtalelse af 22. september 2011 fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, herunder en udtalelse af 27. juni 2011 med bilag fra statsfængslet.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad 2.1. Generelt

Ombudsmanden bad om at få oplyst, om det forventes, at ordningen med samarbejde mellem Statsfængslet Møgelkær og Rigshospitalets Sexologiske Klinik kan fortsætte efter 2011.

Statsfængslet Møgelkær har indledningsvist bemærket, at den nævnte ordning primært omfatter motivering af de sædelighedsdømte til at starte en sexologisk behandling og herudover supervision og samtaler af støttende karakter med personalet.

Statsfængslet har videre oplyst, at ordningen ikke kan fortsætte i sin nuværende form efter 2011, men at Direktoratet for Kriminalforsorgen, Arresthuset i Vejle og Statsfængslet Møgelkær (på tidspunktet for udtalelsen) var i gang med at undersøge, om det fra 2012 ville være muligt at oprette en psykologstilling med flere arbejdsområder, herunder den ovenfor beskrevne hos statsfængslet.

Direktoratet har henholdt sig til statsfængslets oplysninger.

Direktoratet har supplerende oplyst, at der nu er bevilget midler til at ansætte en psykolog, som skal være tilknyttet Arresthuset i Vejle, primært venteafdelingen til Anstalten ved Herstedvester, og Statsfængslet Møgelkærs halvåbne afdeling for sædelighedsdømte. På tidspunktet for direktoratets udtalelse var rammerne for stillingen ved at blive planlagt i samarbejde mellem statsfængslet, arrestinspektøren for Syd- og Sønderjylland og Fyn, arresthuset og direktoratet.

I opfølgingsrapport af 20. december 2011 om inspektion af Arresthuset i Vejle den 29. februar 2010 har ombudsmanden noteret sig planerne om at ansætte en psykolog med tjeneste både i Arresthuset i Vejle og Statsfængslet Møgelkær. Ombudsmanden har i den forbindelse bedt om at få oplyst, om der nu er ansat en psykolog med delt tjeneste mellem de to institutioner.

Da jeg således følger forløbet i forbindelse med inspektionen af Arresthuset i Vejle, foretager jeg mig ikke yderligere i den anledning over for Statsfængslet Møgelkær.

Ad 2.2.2. Afdeling P

For at afhjælpe fugtproblemerne i baderummet i afdeling P (sikre en bedre udluftning i rummet) udskiftede statsfængslet strømforsyningen til vådrumsventilatoren, så den kører i længere, forudprogrammerede intervaller. Statsfængslet oplyste, at fængslets tekniske afdeling ville undersøge, om tiltaget var tilstrækkeligt, eller om der var behov for en kraftigere ventilator i rummet. Ombudsmanden bad statsfængslet om at oplyse om resultatet af den tekniske afdelings undersøgelse.

Statsfængslet har oplyst, at der ikke længere er fugtproblemer i baderummet på afdeling P, efter at ventilationsforholdene er blevet forbedret.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 2.3.2. Motionsrum

Statsfængslet blev bedt om at oplyse, om den planlagte (mindre) renovering af motionsrummet var gennemført.

Fængslet har oplyst, at lokalerne er blevet malet i løbet af vinteren 2010/2011.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 3.1. Arbejde

Direktoratet forventede fuld beskæftigelse i snedkeriet i 2011, da direktoratet havde udskiftning af celleinventar som et særligt indsatsområde for 2011.

Ombudsmanden bad i opfølgingsrapporten om at få oplyst, om der (på daværende tidspunkt) var fuld beskæftigelse i snedkeriet.

Statsfængslet har oplyst, at der fortsat ikke er fuld beskæftigelse til alle indsatte i snedkeriet, men at beskæftigelsessituationen er forbedret siden 2010, idet der er indkommet flere ordrer fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, ligesom en del af de indsatte er beskæftiget med montagearbejde.

Direktoratet har henholdt sig hertil og har desuden oplyst, at direktoratet medio juli 2011 tilførte snedkeriet en yderligere ordre på 50 sæt celleinventar til en værdi af knap 600.000 kr.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 3.2. Undervisning

På baggrund af den endelige rapport udtalte statsfængslet bl.a., at de indsatte i den halvåbne afdeling kan risikere at skulle vente over 3 uger på undervisning. Det skyldes ifølge statsfængslet, at den halvåbne afdeling ofte har indsatte med relativt lange domme, hvilket medfører, at de optager undervisningspladserne i længere tid og dermed vanskeliggør optag af nye indsatte.

Direktoratet anførte om den potentielle ventetid på den halvåbne afdeling, at direktoratet ikke fandt situationen acceptabel, og at direktoratet derfor ville gå i dialog med statsfængslet om mulige løsninger.

Ombudsmanden bad direktoratet om at oplyse om resultatet af dialogen med statsfængslet.

Statsfængslet har bemærket, at man fortsat er opmærksom på problemet med ventelister og indberetningspligten til direktoratet, jf. direktoratets skrivelse af 19. december 2007.

For så vidt angår ventelister på den halvåbne afdeling har statsfængslet oplyst, at statsfængslet medio januar 2011 foretog ændringer i fagudbuddet på afdelingens skole i et forsøg på særligt at imødekomme behovet for EDB-undervisning. Der blev således oprettet endnu et EDB-hold, så man siden da har haft ét matematikhold, ét danskhold og to EDB-hold. Dette har medført, at der stort set ikke længere er ventelister til undervisning; de få indsatte, der ikke er blevet optaget på et hold straks, har ventet under 1 måned på at komme til undervisning.

Statsfængslet har afslutningsvist bemærket, at statsfængslet ikke har noteret sig nogen henvendelse fra direktoratet vedrørende ventelister på den halvåbne afdeling.

Direktoratet har i forlængelse heraf oplyst, at man – på baggrund af oplysningerne om ventelisterne til undervisning i både de åbne og de halvåbne afdelinger – har været i telefonisk kontakt med Statsfængslet Møgelkær. I forhold til ventelisterne på den halvåbne afdeling var man i første omgang mere opmærksom på problematikken, navnlig fordi ventelisterne umiddelbart ikke, som tilfældet var med de åbne afdelinger, syntes at være af tidsbegrænset karakter. Som det fremgår af bemærkningerne fra Statsfængslet Møgelkær, har det vist sig, at en ventetid på over 3 uger på den halvåbne afdeling var forbigående, hvorfor direktoratet ikke har foretaget sig yderligere i sagen.

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder at statsfængslet er opmærksom på problemet med ventetid (ventelister) til undervisning og på indberetningspligten til direktoratet, hvis ventetiden til undervisning er længere end 3 uger, jf. direktoratets skrivelse af 19. december 2007.

Ad 4. Fritid

Spørgsmålet om udenlandske indsattes adgang til aviser, tidsskrifter, bøger mv., jf. straffuldbydelseslovens § 58, stk. 3, blev ikke nærmere drøftet under inspektionen.

Statsfængslet blev derfor i den endelige rapport bl.a. bedt om at oplyse, hvorvidt de udenlandske indsatte har adgang til aviser, tidsskrifter og bøger i statsfængslet på deres eget sprog.

Statsfængslet oplyste herefter, at der i statsfængslets bibliotek er mulighed for at låne udenlandsk litteratur, og at biblioteket er behjælpelig med at fremskaffe det nødvendige. Herudover oplyste statsfængslet, at der ikke havde været ønsker om adgang til fremmedsprogede aviser mv., og at dette måske hang sammen med, at de udenlandske indsatte typisk havde familie i Danmark og ofte havde dansk som andetsprog.

Statsfængslet oplyste supplerende, at "det nødvendige" dækkede over både aviser, tidsskrifter og bøger, og at bibliotekaren var behjælpelig med at opfylde de indsatte ønsker inden for disse områder.

I opfølgingsrapporten af 10. juni 2011 noterede ombudsmanden sig det oplyste. Ombudsmanden anførte videre, at han gik ud fra, at det ville være muligt at få udskrift af (dele af) fremmedsprogede aviser fra internettet, hvis en indsat fremsatte ønske herom, og at de indsatte i så fald burde orienteres om denne mulighed.

Statsfængslet har oplyst, at der er printerfaciliteter tilknyttet internetcaféen, hvorfor de indsatte selv vil have mulighed for at printe dele af fremmedsprogede aviser der.

Statsfængslet har videre oplyst, at de indsatte på afdeling K-L, der ikke har adgang til internetcaféen, vil kunne anmode personalet om at printe artikler ud.

Jeg har noteret mig det oplyste. Jeg går ud fra, at statsfængslet orienterer de udenlandske indsatte på afdeling K-L om muligheden for – efter anmodning – at få personalet til at printe artikler ud.

Ad 5.1.1. Beløbsgrænse mv.

Talsmændene for de almindelige åbne afdelinger oplyste under inspektionen, at de ønskede, at besøgende i statsfængslet fik mulighed for at medbringe lidt madvarer til den indsatte.

Statsfængslets ledelse tilkendegav under den afsluttende samtale, at ledelsen nærmere ville overveje talsmændenes ønske om (bl.a.) dette.

Ombudsmanden bad statsfængslet om at oplyse om resultatet af overvejelserne.

Resultatet fremgik ikke af statsfængslets udtalelse af 15. november 2010, og ombudsmanden anmodede derfor på ny i opfølgingsrapporten statsfængslet om at oplyse om resultatet af fængslets overvejelser herom.

Statsfængslet har oplyst, at talsmændenes ønsker er blevet drøftet i ledelsen, der har besluttet at fastholde den hidtidige ordning beskrevet i den interne regelsamling afsnit 2.F. Reglen lyder således:

"Under besøget må den besøgende ikke medbringe genstande, som de indsatte ikke selv må være i besiddelse af på fængslet. Udgangspunktet er, at den besøgende kun må medbringe ting, der kan fortæres under besøget, nemlig tobaksvarer og madvarer."

Statsfængslet begrundet fastholdelsen af reglen med, at der er begrænsede personaleressourcer til gennemgang af medbragte effekter fra besøgende. En øget mængde indbragte effekter vil således sænke det sikkerhedsmæssige niveau, hvilket vil være uacceptabelt.

Herudover har statsfængslet bemærket, at ledelsen, som anført under inspektionen, vurderer, at det er nødvendigt at sikre fængslets købmand en rimelig omsætning, så fængslet kan tilbyde de indsatte tilfredsstillende indkøbsmuligheder.

Direktoratet har bekræftet, at det er meget ressourcekrævende at undersøge madvarer for narkotiske stoffer, ulovlige effekter mv. Det er et velkendt problem, at indsatte forsøger at gemme narkotika mv. i levnedsmidler mv., herunder også at få narkotika mv. ind i fængslet via besøgende, som medbringer mad- og/eller drikkevarer. Af hensyn til de sikkerhedsmæssige forhold i fængslet sammenholdt med de tilstedeværende personaleressourcer har direktoratet ingen bemærkninger til reglen om, hvad besøgende som udgangspunkt må medbringe af madvarer.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke videre vedrørende dette punkt.

Ad 5.1.4. Anmodningssedler

Ombudsmanden bad statsfængslet om at oplyse, om revisionen af vejledning om ekspedition af anmodningssedler og vejledning om den interne postekspedition – med henblik på at indarbejde suppleantordningen i vejledningerne – var færdig, og i bekræftende fald at modtage en kopi af de reviderede vejledninger.

Statsfængslet har oplyst, at vejledningen om ekspedition af anmodningssedler blev revideret i januar 2011, således at der nu er indarbejdet en procedure, der sikrer, at henvendelser fra de indsatte bliver ekspederet rettidigt på trods af personalets fravær. Vejledningen om den interne postekspedition blev revideret i 2010 og findes ligeledes

at tilgodese behovet for, at posten bliver åbnet og ekspederet i tilfælde af fraværende medarbejdere.

Statsfængslet har som bilag vedlagt de reviderede vejledninger. Der fremgår bl.a. følgende af statsfængslets meddelelse til personalet om "Ekspedition af anmodningssedler":

"2. Ekspedition af anmodningssedler

Indsatte skal aflevere anmodningssedlen på afdelingen, og det tilstedeværende afdelingspersonale sørger for at få de relevante oplysninger fra indsatte vedrørende henvendelsen.

Hvis henvendelsen skal videre til andre, sørger fængselsfunktionæren for, at anmodningssedlen afleveres til rette vedkommende.

Det tjenestegørende personale skal, når der afleveres en anmodningsseddel, så vidt muligt sikre sig at pågældende kontaktperson/andet personale ikke er fraværende i længere tid (også af hensyn til den vedtagne tidsfrist). Er der tale om ferie eller længerevarende fravær, så overgives sedlen til den næste person i "back up"-ordningen, eller forsøges løst af modtageren selv. I tvivlsspørgsmål overgives sedlen til afsnitsleder eller dennes souschef til videre effektivering.

...

3. Sagbehandlingstiden

Som udgangspunkt skal en anmodet samtale foretages inden for en uge fra anmodningssedlen er modtaget af rette vedkommende.

Hvis sagen haster, kan indsatte skrive det på sedlen med en begrundelse for, at en hurtig samtale er vigtig."

Direktoratet har ingen bemærkninger haft hertil.

Jeg har noteret mig, at det fremgår af meddelelsen om "Ekspedition af anmodningssedler", at anmodninger i tilfælde af ferie eller længerevarende fravær skal overgives til den næste person i en back up-ordning. Jeg går hermed ud fra, at den etablerede procedure sikrer, at en anmodningsseddel – bortset fra i ekstraordinære situationer –

vil blive behandlet, uanset et personalemedlems fravær. Jeg går også ud fra, at anmodningssedler – hvis de skal videre til en anden person – overgives til rette vedkommende, snarest muligt efter at de er modtaget på afdelingen.

Ad 7.2. Betingelser

I lyset af, at der i 7 af de 10 sager fra Statsfængslet Møgelkær efterfølgende hverken blev truffet afgørelse om (endelig) udelukkelse fra fællesskab eller afgørelse om overførsel til en anden institution, bad ombudsmanden i den endelige rapport om en udtalelse herom. Direktoratet oplyste i den forbindelse bl.a. følgende:

”Direktoratet skal bemærke, at det ikke i alle tilfælde umiddelbart ved den øjeblikkelige konstatering af et ureglementeret forhold, som det af afgørende ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn vurderes nødvendigt at reagere på med akut anbringelse i enrum, kan vurderes, om denne mest korrekt skal ske som anbringelse i forhørselle, som midlertidig udelukkelse fra fællesskab eller som en bestemmelse om, at den indsatte kortvarigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde skal opholde sig i eget opholdsrum, jf. § 64, stk. 1, nr. 1.”

I opfølgingsrapporten af 10. juni 2011 tilkendegav ombudsmanden, at han havde forståelse for direktoratets synspunkt, men henviste til, at der er forskel på betingelserne for at anvende de tre anbringelsesformer, og gik derfor ud fra, at direktoratet ville overveje, om der var behov for en præcisering af reglerne. Ombudsmanden bad om underretning om resultatet af direktoratets overvejelser.

Direktoratet har oplyst, at spørgsmålet om valget mellem sanktionen forhørselle og foreløbig anbringelse i enrum blev behandlet i forbindelse med ombudsmandens inspektion af Statsfængslet i Horsens i 1998 (opfølgingsrapport af 30. marts 2001, ombudsmandens j.nr. 1998-2610-629). I forbindelse med gennemgangen af to konkrete sager, hvor der efter en anbringelse i forhørselle skete anbringelse i enrum, bad ombudsmanden om oplysninger om grundlaget for anbringelsen i forhørselle.

Statsfængslet i Horsens oplyste bl.a., at valget mellem anbringelse i forhørselle og foreløbig anbringelse i enrum ofte sker på et tidspunkt, hvor sagens faktum endnu ikke er fuldstændigt belyst, og at valget nogle gange kan være vanskeligt på det grundlag, der foreligger ved anbringelsen. Direktoratet henholdt sig til statsfængslets udtalelse.

Ombudsmanden tog det oplyste til efterretning. Ombudsmanden bemærkede i den forbindelse, at det ikke kunne give anledning til bemærkninger, at der sker forhørsceanbringelse (og ikke foreløbig enrumsanbringelse), såfremt det ved anbringelsen anses for uvist, om forholdet vil føre til straffecelleanbringelse eller foreløbig enrumsanbringelse, idet tiden tilbragt i forhørsceleanbringelse skal fradrages i en eventuel senere straffecelleanbringelse.

Ombudsmanden noterede sig endvidere, at fængslet i sin udtalelse også havde anført, at der i tilfælde af, at der sker straffecelleanbringelse efter en foreløbig enrumsanbringelse, tillige sker fradrag for den tid, som den indsatte var anbragt i foreløbig enrumsanbringelse.

Direktoratet har oplyst, at kriminalforsorgens praksis er i overensstemmelse med det ovenfor anførte.

Jeg har (fortsat) forståelse for direktoratets synspunkt om, at "akut anbringelse i enerum" ofte sker på et tidspunkt, hvor sagens faktum endnu ikke er fuldstændigt belyst, og at valget af anbringelsesform derfor – på det tidspunkt – nogle gange kan være vanskeligt.

Som der tidligere er henvist til, er der forskel på betingelserne for at anvende de forskellige anbringelsesformer. Hvis der er grund til at antage, at betingelserne for (endelig) udelukkelse fra fællesskab eller for overførsel til lukket fængsel, mellem ensartede lukkede institutioner eller til arresthus er opfyldt, kan der ske midlertidig udelukkelse fra fællesskab, mens udelukkelses-/overførselssagen behandles (§ 63, stk. 2). Anbringelse i forhørsceleanbringelse forudsætter, at der er begrundet mistanke om, at en indsat har overtrådt bestemmelser, der må antages at medføre straffecelle som disciplinærstraf, og at det er nødvendigt af hensyn til gennemførelsen af undersøgelser i disciplinærsagen (§ 71, stk. 1). Institutionen kan endvidere beslutte, at en indsat kortvarigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde skal opholde sig i eget opholdsrum eller i særlig observationscelle (§ 64, stk. 1, nr. 1).

En beslutning om "akut anbringelse i enerum" af en indsat forudsætter altså, at personalet har forholdt sig til, hvad der videre skal ske i sagen, så det er muligt at vurdere, om betingelserne for anbringelsen konkret er opfyldt.

Jeg er opmærksom på, at den endelige reaktion i en sag kan blive en anden end den, som personalet forventede, da der blev truffet beslutning om "akut anbringelse i enerum". Det var f.eks. tilfældet i de to sager, som ombudsmanden spurgte til i forbindelse

med inspektionen af Statsfængslet i Horsens i 1998. Det har jeg (fortsat) ingen bemærkninger til.

Jeg er også opmærksom på, at der kan være situationer, hvor det på det tidspunkt, hvor der træffes beslutning om "akut anbringelse i enerum", er uvist, om den endelige reaktion bliver strafcelle eller (endelig) udelukkelse fra fællesskabet/overførsel. Som ombudsmanden udtalte i forbindelse med inspektionen af Statsfængslet i Horsens, kan det ikke give anledning til bemærkninger, at der sker forhørsceanbringelse (og ikke foreløbig udelukkelse fra fællesskabet) i en sådan situation, idet tiden tilbragt i forhørscelle skal fradrages i en eventuel senere strafcelleanbringelse. Det er i den forbindelse selvsagt en forudsætning, at betingelserne for anbringelse i forhørscelle i øvrigt er til stede. Ombudsmanden noterede i rapporten, at Statsfængslet i Horsens i sin udtalelse havde oplyst, at der i tilfælde af, at der sker strafcelleanbringelse efter en foreløbig udelukkelse fra fællesskab, tillige sker fradrag for den tid, som den indsatte var midlertidigt udelukket fra fællesskabet.

Jeg lægger på baggrund af direktoratets udtalelse til grund, at den praksis, som Statsfængslet i Horsens beskrev om også at fradrage den tid, som en indsat er midlertidigt udelukket fra fællesskab, i en efterfølgende strafcelleanbringelse, er en generel praksis, som alle kriminalforsorgens institutioner følger. Jeg har på den baggrund heller ikke bemærkninger til, at der i situationer, hvor det er uvist, om den endelige reaktion bliver strafcelle eller (endelig) udelukkelse fra fællesskabet/overførsel, sker midlertidig udelukkelse fra fællesskabet, forudsat at betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Opfølgning

Jeg betragter herefter sagen om inspektionen af Statsfængslet Møgelkær som afsluttet.

Underretning

Denne rapport sendes til Statsfængslet Møgelkær, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i statsfængslet.

Jørgen Steen Sørensen